

A gyermek jogairól szóló egyezmény

Terjesztés: Általános
2014. szeptember 19.

Eredeti nyelv: angol

**ELŐZETES, NEM
SZERKESZTETT
VÁLTOZAT**

Gyermek Jogainak Bizottsága

A Bizottság hatvanhetedik ülészakán (2014. szeptember 1–19.) elfogadott, Magyarországról szóló harmadik, negyedik és ötödik összevont időszakos jelentésre vonatkozó záró észrevételek

1. A Bizottság 2014. szeptember 9-ei és 10-ei 1915. és 1916. ülésén (lásd: CRC/C/SR.1915 és 1916) megvizsgálta a Magyarországról szóló harmadik, negyedik és ötödik összevont időszakos jelentést (CRC/C/HUN/3-5), és 2014. szeptember 19-i 1929. ülésén elfogadta az alábbi záró észrevételeket.

I. Bevezetés

2. A Bizottság üdvözli a Magyarországról szóló harmadik, negyedik és ötödik összevont időszakos jelentés (CRC/C/HUN/3-5) benyújtását, valamint az abban felsorolt kérdéskörökre adott írásbeli válaszokat (CRC/Q/HUN/3-5/Add.1), amelyek lehetővé tették, hogy a Bizottság jobban megértse a gyermekek jogainak helyzetét a részes államban. A Bizottság elismeréssel fogadja a részes állam multiszektorális delegációjával folytatott konstruktív párbeszédet.

3. A Bizottság emlékezteti a részes államot, hogy a jelen záró észrevételeket a részes államban a gyermekek fegyveres konfliktusban való részvételéről szóló fakultatív jegyzőkönyv szerinti első jelentéséről (CRC/C/OPAC/HUN/CO/1), valamint a, gyermekkereskedelemről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyv szerinti első jelentéséről (CRC/C/OPSC/HUN/CO/1) alkotott, 2014. szeptember 19-én elfogadott záró észrevételekkel összefüggésben kell értelmezni.

II. A részes állam által tett intézkedések és elért eredmények

4. A Bizottság üdvözli az alábbi jogalkotási intézkedések elfogadását:

(a) a gyermekek jogainak védelme érdekében eljáró szakértők szerepkörének meghatározása a gyermekvédelmi törvény 2014. március 15-én elfogadott módosításával;

(b) a 2014. március 15-étől hatályba lépett az új Polgári Törvénykönyv, amely előírja, hogy a gyermekek véleményét figyelembe kell venni, amennyiben képesek megítélni az adott helyzetet;

- (c) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (hatályos 2013. július 1-től), amely a korábbi Büntető Törvénykönyv helyébe lépve számos olyan rendelkezést vezet be, amelyek elősegítik a gyermekek jogainak védelmét;
  - (d) Magyarország Alaptörvénye (hatályos 2012. január 1-től), amely megteremti a gyermekvédelem jogalapját; valamint
  - (e) a családok védelméről szóló 2011. CCXI. törvény (hatályos 2012. január 1-től).
5. A Bizottság üdvözli a következő dokumentumok ratifikálását:
- (a) A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve, 2012. január;
  - (b) a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányához csatolt második fakultatív jegyzőkönyv, 2010. december;
  - (c) a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény, valamint fakultatív jegyzőkönyve, 2007. július; valamint
  - (d) a transznacionális szervezett bűnözés elleni egyezmény és annak az emberkereskedelem, különösen a nőkkel és gyermekekkel való kereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyve, illetve a migránsok szárazföldön, tengeren és légi úton való csempészete elleni jegyzőkönyv, 2006. december.
6. A Bizottság üdvözli az alábbi szakpolitikai intézkedéseket:
- (a) a 2013–2020 évekre vonatkozó Nemzeti Drogellenes Stratégia;
  - (b) a 2011. évi Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, valamint a 2012–2014 évekre vonatkozó cselekvési terv;
  - (c) a 2009. évi Nemzeti Ifjúsági Stratégia és a 2012–2013 évekre vonatkozó cselekvési terv; valamint
  - (d) a 2007–2032 évekre vonatkozó „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia.

III. Aggodalomra okot adó fő területek és kapcsolódó ajánlások

A. Általános végrehajtási intézkedések (az Egyezmény 4. és 42. cikke, valamint 44. cikkének 6. bekezdése)

A Bizottság korábbi javaslatai

7. A Bizottság üdvözli a részes állam által, a Bizottság 2006. január 27-i, a részes állam második időszakos jelentésére (CRC/C/70/Add.25) vonatkozó záró észrevételeinek végrehajtása érdekében tett erőfeszítéseit, a Bizottság mindazonáltal sajnálattal állapítja meg, hogy a záró észrevételekben tett egyes javaslatait nem vették kellőképpen figyelembe.

8. **A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést a záró észrevételek (CRC/C/HUN/CO/2) eddig végre nem hajtott vagy nem kellőképpen végrehajtott javaslatainak végrehajtására, továbbá különösen javasolja és sürgeti a részes államot az alábbiak tekintetében:**

(a) **biztosítson elegendő költségvetési forrást a gyermekek gazdasági, szociális és kulturális jogai tekintetében, különösen a szűkös anyagi lehetőségek között élő családok gyermekeire vonatkozóan, „... a rendelkezésükre álló erőforrások határai között, és szükség esetén nemzetközi együttműködés keretében”; és**

(b) alaposan vizsgálja felül azokat a hatályban lévő törvényeket és rendeleteket, amelyek akadályozzák az adatok részletes bontásban való gyűjtését, annak érdekében, hogy az etnikai származás szerint lebontott adatok gyűjtése és publikálása az emberi jogok teljes tiszteletben tartásával legyen megvalósítható, valamint, hogy jelentős mértékben javítható legyen az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos adatok gyűjtése.

Átfogó szakpolitika és stratégia

9. A Bizottság üdvözli a 2007–2032 évekre vonatkozó „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia, a 2011. évi Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia és a 2012–2014 évekre vonatkozó cselekvési terv elfogadását, amelyek a gyermekszegénység és a mélyszegénység enyhítésére, valamint a roma gyermekek társadalmi integrációjára irányulnak. A Bizottság ugyanakkor aggodalmát fejezi ki a gyermekek Egyezmény szerinti jogaival kapcsolatos további területek állami szabályozásának hiánya, illetve a meglévő stratégiák és cselekvési tervek végrehajtásának értékelését és hatékonyságának ellenőrzését szolgáló intézkedések hiánya miatt.

10. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam alakítson ki a gyermekeket az Egyezmény szerint megillető jogok valamennyi területét átfogó szakpolitikát, és biztosítson stratégiai és cselekvési tervei hatékony végrehajtásához elegendő emberi, szakmai és pénzügyi erőforrást. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam hozzon létre egy, a stratégiai és cselekvési tervei megvalósításának hatékony nyomon követését és értékelését lehetővé tevő rendszert, és a következő időszakos jelentésében számoljon be ezen értékelések eredményeiről.

Koordináció

11. A Bizottság aggodalmát fejezi ki a részes állam arról szóló tájékoztatása miatt, miszerint a gyermekek jogai terén folytatott tevékenységek koordinációja nem elégséges, a különböző kormányzati szervek közötti együttműködés megteremtését az egyes szervekre bízva, ezáltal pedig akadályozza a gyermekek jogaival kapcsolatos különböző területeken folytatott tevékenységek hatékony végrehajtását.

12. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen hatékony intézkedéseket egy olyan szerv felállítására érdekében, amelynek feladata a gyermekek jogaival kapcsolatos különböző területeken folytatott tevékenységek átfogó koordinációja, valamint biztosítson kellő felhatalmazást és elegendő emberi, szakmai és pénzügyi erőforrást a különböző nemzeti, regionális és helyi szintű kormányzati hivatalok tevékenységeit koordináló szerv feladatainak hatékony végrehajtása érdekében.

Független ellenőrzés

13. A Bizottság megjegyzi, hogy a részes államban a gyermekek jogai végrehajtásának ellenőrzése az alapvető jogokért felelős biztos feladata. Mindazonáltal, a Bizottság aggodalmát fejezi ki azon fejlemény miatt, hogy a Nemzetközi Koordinációs Bizottság 2014 második félévére halasztotta az alapvető jogokért felelős biztos akkreditálását, többek között az átlátható és részvételen alapuló kiválasztási folyamat hiányára hivatkozva.

14. A független emberi jogi intézmények szerepéről szóló 2. sz. általános kommentárja (2002) fényében a Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen intézkedéseket a nemzeti emberi jogi intézményekre vonatkozó párizsi alapelveknek való megfelelés érdekében az alapvető jogokért felelős biztos függetlenségének biztosítása révén, többek között annak finanszírozása, mandátuma és mentességei tekintetében. E célból a Bizottság javasolja a részes államnak, hogy folyamodjon szakmai segítségért többek között az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának hivatalához

(OHCHR) és az UNICEF-hez. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam mérlegelje egy független gyermekjogi ombudsman kinevezésének lehetőségét.

Az Egyezmény terjesztése és a tudatosítás

15. A Bizottság üdvözi a részes állam figyelemfelkeltésre irányuló programjait, és ezeken belül a gyermekek jogait érintő kampányait. A Bizottság ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy ezek a programok nem terjednek ki a gyermekekkel és gyermekek érdekében dolgozó szakemberek mindegyikére, magukra a gyermekekre, a szülőkre és a szélesebb nyilvánosságra, illetve, hogy nem elég hatékonyak.

16. **A Bizottság javasolja, hogy a részes állam folytassa és fokozza a gyermekekkel és gyermekek érdekében dolgozó szakemberek, maguk a gyermekek, a szülők és a szélesebb nyilvánosság körében az Egyezményben és fakultatív jegyzőkönyveiben foglalt rendelkezésekkel kapcsolatos figyelemfelkeltő tevékenységét abból a célból, hogy ezek az erőfeszítések az érintettek szemléletében pozitív változást eredményezzenek.**

Együttműködés a civil társadalommal

17. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a gyermekellátások szolgáltatásai és egyéb területek központosítása és állami hatáskörbe vétele azt eredményezte, hogy számos civil szervezet elesett az állami támogatástól. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá azon értesülése miatt, miszerint egyes civil szervezeteket külföldi finanszírozás okán vizsgálat alá helyeztek.

18. **A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy vonja be az összes gyermekekért és gyermekekkel dolgozó civil szervezetet a támogatási körébe, valamint biztosítsa számukra a kötelezettségeik teljesítéséhez szükséges lehetőségeket. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam szüntessen meg minden olyan jogi vagy egyéb eljárást, amely hatással lehet az előbb említett civil szervezeteknek a részes állam területén való működési szabadságára.**

B. Általános alapelvek (az Egyezmény 2., 3., 6. és 12. cikke)

A diszkrimináció tilalma

19. A Bizottság nyugtázza, hogy a 2012. évi C. törvény büntetendővé tette a faji indíttatású cselekményeket, valamint elismeri az iskolás gyermekek számára biztosított tolerancia-növelő programokat és projekteket. Mindazonáltal, a Bizottság aggodalmát fejezi ki a közvéleménynek a marginalizált és hátrányos helyzetű – például fogyatékossgal élő, a heteroszexuálistól eltérő családi formában élő, etnikai vagy vallási kisebbségekhez tartozó, eltérő nemi identitású, illetve migráns és kísérő nélküli – gyermekekkel szembeni meghatározóan diszkriminatív szemléletmódja miatt, amely a gazdasági válság következtében súlyosbodott. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá a társadalomban jelen lévő nemi sztereotípiák miatt, amelyek különösen hátrányosan érintik a lánygyermeket.

20. **A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy tartassa be a különböző módokon marginalizált és hátrányos helyzetű – például fogyatékossgal élő, házasságon kívül született, vagy azonos nemű szülőkkel élő, roma vagy zsidó kisebbségekhez tartozó, migráns és kísérő nélküli, lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális, illetve női nemű – gyermekekkel szembeni diszkriminációt tiltó törvényeit, valamint tegyen intézkedéseket a közvélemény egyenlőséggel és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos tájékoztatása és iskolai programjainak bővítése érdekében. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam a következő időszakos jelentésében**

adjon tájékoztatást az Egyezményhez kapcsolódó, illetve a 2001. évi, a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az azzal kapcsolatos intolerancia elleni világkonferencián elfogadott nyilatkozat és cselekvési program, valamint a 2009. évi durbani felülvizsgálati konferencián elfogadott záródokumentum vonatkozásában a részes állam által végrehajtott intézkedésekről és programokról.

A gyermek mindenképp felett álló érdeke

21. A Bizottság nyugtázza, hogy a részes állam jogszabályai – különösen az Alaptörvény és a gyermekvédelmi törvény – rendelkeznek a gyermek legjobb érdekéről. A Bizottság ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a részes állam jogszabályai és szakpolitikai számos területen, többek között a fiatakorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás terén, nem alapulnak kellőképpen a gyermek mindenképp felett álló érdekére.

22. A Bizottság felhívja a részes állam figyelmét a 14. sz. általános kommentárjára (2013), amely a gyermek azon jogára vonatkozik, hogy elsődleges mérlegelési alapként a legjobb érdekét vegyék figyelembe, valamint javasolja, hogy a részes állam gondoskodjon arról, hogy valamennyi jogszabálya tükrözze ezt az Egyezményben lefektetett jogot. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam erősítse meg arra irányuló erőfeszítéseit, hogy e jogot megfelelő módon beépítsék és következetesen alkalmazzák valamennyi jogi, közigazgatási és igazságszolgáltatási eljárás során és az ezekhez kapcsolódó, a gyermekekre hatással lévő szakpolitikai intézkedésekben, programokban és projektekben, valamint, hogy jogsértés esetére biztosítson jogorvoslati lehetőségeket. E tekintetben a Bizottság ösztönzi a részes államot, hogy dolgozzon ki a gyermek mindenképp felett álló érdekének megállapításában illetékes személyek számára minden területre kiterjedő útmutatásul szolgáló eljárásokat és szempontrendszert, és kezelje ezeket elsődleges mérlegelési szempontként, megfelelő súllyal. Ezeket az eljárásokat és szempontokat a bíróságok, a közigazgatási és törvényhozó szervek, az állami és magántulajdonú szociális ellátó intézmények, valamint a vallási vezetők és a széles nyilvánosság számára is elérhetővé kell tenni.

A gyermek álláspontjának figyelembe vétele

23. A Bizottság nyugtázza, hogy az új Polgári Törvénykönyv előírja a gyermekek meghallgatását abban az esetben, ha a gyermeket az adott helyzet megítélésére alkalmasnak találják. A Bizottság mindazonáltal aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a családvédelmi törvény értelmében a 14. életévüket be nem töltött gyermekeket nem illeti meg automatikusan a meghallgatáshoz való jog a felügyeletükkel kapcsolatos döntésekben, és a gyakorlatban a 14. életévüket be nem töltött gyermekeket csak kivételes esetekben hallgatják meg a válóperek és gyermek-elhelyezési perek folyamán. A Bizottságot aggasztja továbbá, hogy az intézményekben és a nevelőszülőknél elhelyezett gyermekekhez kirendelt gyermekjogi képviselők korlátozott kapcsolattartási lehetőséggel rendelkeztek a gyermekekkel, és működésük nem bizonyult hatékonynak.

24. A gyermek meghallgatáshoz való jogáról szóló 12. sz. általános kommentárja (2009) fényében a Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen meg minden szükséges intézkedést annak biztosítása érdekében, hogy életkoruktól függetlenül minden gyermeket hallgassanak meg az őket érintő döntések vonatkozásában. A gyermek álláspontját az életkorának és érettségének megfelelően (egyéni elbírálás keretében) kellő súllyal kell figyelembe venni. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam hozzon a gyermekvédelmi gyámok működésének javítását célzó intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy minden intézményben vagy nevelőszülőnél elhelyezett gyermek jogai hatékony és idjében történő védelemben részesülhessenek.

C. Polgári jogok és szabadságok (7., 8. és 13–17. cikk)

Az egyesülés és békés gyülekezés szabadsága

25. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az egyesületek 2011-ben hatályba lépett új szabályozása szerint a 14. életévüket be nem töltött gyermekek nem tölthetnek be vezető tisztséget gyermekek által létrehozott egyesületekben.

26. **A Bizottság javasolja, hogy a részes állam az egyesületek – különösen a gyermekek által létrehozott egyesületek – vezetésére vonatkozó korhatár eltörlésével módosítsa jogszabályát annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek az Egyezmény rendelkezéseivel összhangban teljes körűen gyakorolhassák jogaikat.**

Megfelelő információkhoz való hozzáférés

27. A Bizottság nyugtázza, hogy a 2010. évi médiatörvény rendelkezik a gyermekeknek a médiában megjelenő azon tartalmakkal szembeni védelméről, amelyek káros hatással lehetnek szellemi, érzelmi, erkölcsi és fizikai fejlődésükre. A Bizottság ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a védelmet előíró rendelkezéseken túl a törvény nem biztosítja, hogy a gyermekek a fejlődésüket és ismereteiket elősegítő, koruknak megfelelő információkhoz jussanak.

28. **A Bizottság javasolja, hogy a részes állam hozzon meg minden szükséges intézkedést a gyermek azon jogának biztosítása érdekében, hogy hozzáférjen a különböző nemzeti és nemzetközi forrásokból származó információkhoz – ideértve az internethez való hozzáféréseken keresztül szerzett információkat is – abból a célból, hogy lehetősége legyen többféle véleményt megismerni.**

D. Gyermekek elleni erőszak (az Egyezmény 19. cikke, 24. cikkének 3. bekezdése, 28. cikkének 2. bekezdése, 34. cikke, 37. cikkének (a) pontja, valamint 39. cikke)

A gyermekek bántalmazása és elhanyagolása

29. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a kapcsolati és az intézményekben előforduló szexuális és egyéb jellegű bántalmazást és erőszakot az esetek kis számában jelentik. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá a gyermekvédelmi rendszer hiányosságai miatt, amelyek megakadályozzák, hogy a bántalmazott és elhanyagolt gyermekek számára hatékony és idejében történő segítséget és védelmet biztosítsanak, illetve a megelőzési mechanizmusok – többek között a gyermekek, szülők és a gyermekekkel és a gyermekek érdekében dolgozó szakemberek körében végzett figyelemfelkeltő tevékenységek – hiánya miatt. A Bizottság ezenkívül aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a részes államban nincsenek az elhanyagolás, bántalmazás és kihasználás áldozatául esett gyermekek rehabilitálását és segítségét célzó szolgáltatások.

30. **A Bizottság javasolja, hogy a részes állam a gyermekek jogaikkal kapcsolatos tudatosságának növelésén és a gondozó intézményeken belüli panaszmechanizmusok felállításán keresztül ösztönözze a gyermekeket és képviselőiket, hogy jelentsék a megfelelő hatóságok felé a kapcsolati és az intézményekben bekövetkező bántalmazásokat és erőszakos cselekményeket. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam erősítse tovább gyermekvédelmi rendszerét megfelelő létszámú, jól képzett személyzettel, valamint szakmai és pénzügyi erőforrásokkal, alakítson ki hatékony együttműködést valamennyi érdekelt féllel, és kérjen utójelentést minden egyes esetről, hogy ily módon észlelhetők legyenek a szexuális vagy fizikai bántalmazás vagy elhanyagolás jelei, és a rendszer idejében történő és hatékony védelmet nyújthasson a**

gyermeknek. A Bizottság ezenkívül javasolja, hogy a részes állam biztosítsa az elhanyagolás, bántalmazás és kihasználás áldozataul esett gyermekek hatékony rehabilitációjához szükséges szolgáltatásokat.

31. A Bizottság komoly aggodalmát fejezi ki a részes állam úgynevezett „babamentő inkubátor” programja miatt, amely sérti az Egyezményt.

32. A Bizottság nyomatékosan sürgeti a részes államot, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést a babamentő inkubátorprogram mielőbbi megszüntetése, valamint más, az Egyezmény minden rendelkezésének megfelelő alternatívák mihamarabbi megerősítése és előmozdítása érdekében. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy fokozza a csecsemőkről való lemondáshoz vezető okok megszüntetése érdekében tett erőfeszítéseit – ideértve a családtervezés biztosítását, nem tervezett terhességek esetén a megfelelő tanácsadást és szociális támogatást, valamint a kockázatos terhességek megelőzését.

Testi fenytés

33. A Bizottság nyugtázza, hogy a részes állam jogszabályai minden helyzetben tiltják a gyermekek testi fenytését. A Bizottság ugyanakkor sajnálattal jegyzi meg, hogy ez a tiltás a fegyelmezés egyéb módozatainak ismerete és az ezzel kapcsolatos képzés hiánya, a bejelentések elmaradása, valamint az elkövetők elleni büntetőjogi fellépés hiánya miatt nem érvényesül a családokban és iskolákban. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá az iskolaőr intézményének közelmúltbeli bevezetése miatt, aki a fegyelem fenntartásáért felelős az iskolákban, és aki egyes esetekben testi erő alkalmazására is jogosult a gyermekekkel szemben.

34. A gyermek testi fenytés és egyéb megalázó büntetési módok elleni védelmének jogáról szóló 8. sz. általános kommentárja (2008) fényében a Bizottság sürgeti a részes államot, hogy vezesse be a testi fenytés minden formájának minden helyzetben történő tiltását, különös tekintettel az otthoni, iskolai és a gyermekek gondozását ellátó intézményi környezetekben, valamint írjon elő jogszabályaiban e tiltás betartását elősegítő mechanizmusokat, és azokon belül a tiltás megszegése esetén alkalmazandó megfelelő szankciókat is. A Bizottság ezenkívül javasolja, hogy a részes állam erősítse meg és szélesítse ki tudatosságnövelő és oktatási programjait és kampányait a gyermeknevelés és fegyelmezés egyéb, pozitív, nem erőszakos és együttműködésen alapuló formáinak előmozdítása érdekében. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam gondoskodjon arról, hogy az iskolaőrök semmilyen körülmények között ne alkalmazhassanak testi erőt a gyermekekkel szemben.

A gyermek joga az erőszak minden formájától való védelemhez

35. Emlékeztetve az Egyesült Nemzetek gyermekek elleni erőszakról szóló 2006. évi tanulmányának ajánlásaira (A/61/299), a Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegye kiemelt területté a gyermekek elleni erőszak minden formájának felszámolását. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam vegye figyelembe a gyermekek az erőszak minden formájától való védelemhez való jogáról szóló 13. sz. általános kommentárját (2011), és különösen:

(a) dolgozzon ki átfogó nemzeti stratégiát a gyermekek ellen irányuló erőszak minden formájának megelőzése és felszámolása érdekében;

(b) hozzon létre egy a gyermekek ellen irányuló erőszak minden formájának felszámolását célzó nemzeti koordinációs keretet;

(c) fordítson kiemelt figyelmet, illetve adjon megfelelő választ az erőszak nemi vonatkozásaira;

(d) erősítse tovább figyelemfelkeltő és oktatási programjait – például a gyermekek részvételével megvalósuló kampányokat – annak érdekében, hogy tájékoztassa a gyermekeket a számukra elérhető védelmi mechanizmusokról; valamint

(d) működjön együtt az ENSZ-főtitkár gyermekek elleni erőszakkal foglalkozó különleges képviselőjével és az Egyesült Nemzetek más vonatkozó intézményeivel.

E. Családi környezet és alternatív gondozás (az Egyezmény 5. cikke, 9–11. cikke, 18. cikkének 1–2. bekezdése, 20–21. cikke, 25. cikke, 27. cikkének 4. bekezdése)

A szülőktől való elválasztás

36. A Bizottság nyugtázza a részes államtól kapott tájékoztatást, miszerint a gyermekek számára átmeneti gondozás biztosítható családoknál történő átmeneti elhelyezéssel. A Bizottság mindazonáltal aggodalmát fejezi ki a szegénységben élő, vagy munkanélküliségük miatt hajléktalanná vált szülőktől elszakított gyermekek növekvő száma, a szociális lakhatás megoldatlansága és az átmeneti otthonokban tapasztalható helyhiány miatt.

37. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy gondoskodjon arról, hogy a gyermekeket ne szakíthassák el szüleiktől szegénység vagy a lakhatás hiánya miatt, valamint javasolja, hogy a részes állam tiltsa a gyermekek gyermekvédelmi gondoskodásban való elhelyezését a család gazdasági helyzete miatt, és azt az Egyesült Nemzetek 2009. november 20-án elfogadott, a gyermekek alternatív gondozásáról szóló útmutatásaival összhangban csak végső esetben alkalmazza. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam tegyen meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a rászoruló családok számára megfelelő szociális lakhatást és támogatásokat biztosítson, valamint növelje az alacsony bevételű családokhoz juttatott szociális segély mértékét a gyermekek otthonukon kívüli elhelyezésének megelőzése érdekében.

A családi környezettől megfosztott gyermekek

38. A Bizottság nyugtázza a gyermekvédelmi törvény 2014. január 1-jei módosításait, amelyek tiltják a 12. életévüket be nem töltött gyermekek intézményben való elhelyezését, ugyanakkor sajnálattal jegyzi meg, hogy a módosítások nem biztosítják a fogyatékossgal élő, krónikus betegségben szenvedő vagy több testvérrel rendelkező gyermekek nevelőszülőnél történő elhelyezését. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá a következők miatt:

- (a) a roma gyermekek továbbra is felülreprezentáltak az intézményekben;
- (b) a gyermekek a helyzetük mérlegeléséhez szükséges bonyolult és bürokratikus eljárások miatt hosszú időt töltenek ideiglenes elhelyezésben;
- (c) a különleges ellátási igényű gyermekek a nevelőszülők speciális képzésének hiánya miatt ritkán kerülnek nevelőszülőkhöz;
- (d) a nevelőszülői státusz nem esik pozitív megítélés alá;
- (e) a nevelőszülői és intézményi gondozást a gazdasági válság miatt számos megyében megfelelő ellenőrzés nélkül az egyházra bízta;

(f) a gyermekvédelmi gondoskodásban lévő gyermekeken túlzott mértékben alkalmaznak pszichotróp gyógyszereket megfelelő indok nélkül; valamint

(g) számos gyermeket helyeznek el hosszú időre „problémás” gyermekekre specializálódott otthonokban, és e gyermekek korlátozott panasztételi lehetőségekkel rendelkeznek.

39. Emlékeztetve az ENSZ Közgyűlésének 2009. december 20-i, 64/142. sz. határozatához csatolt, a gyermekek alternatív gondozásáról szóló útmutatásokra, a Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy valamennyi, gyermekotthonokban elhelyezett gyermek – köztük a roma, a fogyatékossgal élő, a krónikus betegségben szenvedő és a több testvérrel rendelkező gyermekek – számára családon és közösségen alapuló gondozást biztosítsanak, és hogy csak végső esetben válasszák e gyermekek intézményi elhelyezését;

(b) gondoskodjon arról, hogy a gyermekek a lehető legrövidebb időt töltsék ideiglenes elhelyezésben, valamint tartós családi és közösségi típusú gondozásban részesüljenek;

(c) biztosítson rendszeres képzést a nevelőszülők számára – ideértve a különleges szükségletű gyermekek gondozásához szükséges készségekről szóló oktatást;

(d) segítse elő a nevelőszülői státusz pozitív megítélését;

(e) tegyen sürgős intézkedéseket a családi környezettől megfosztott gyermekek gondozása terén nyújtott valamennyi egyházi szolgáltatás állami ellenőrzésének biztosítása érdekében;

(f) tegyen intézkedéseket – például tanácsadás és más támogatási formák révén – a pszichotróp gyógyszerek gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekeken történő alkalmazásának visszaszorítása, illetve e szerek felírásának szigorú felügyelete érdekében; valamint

(g) gondoskodjon a gyermekeknek a „problémás” gyermekekre specializálódott otthonokban történő elhelyezésének ellenőrzéséről és felügyeletéről, valamint biztosítsa, hogy ezek az elhelyezések csak végső esetben és a lehető legrövidebb ideig jelentsenek megoldást, továbbá alakítson ki független panasztételi mechanizmust az ilyen intézményben elhelyezett gyermekek számára.

Örökbefogadás

40. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a részes államban a családi környezettől megfosztott gyermekek örökbefogadása hosszas, gyakran több évet igénylő folyamat. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá amiatt, hogy hiányoznak az idősebb, a fogyatékossgal élő, a krónikus betegségben szenvedő és a roma gyermekek örökbefogadását elősegítő intézkedések.

41. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen intézkedéseket az intézményben elhelyezett gyermekek örökbefogadása előtt álló szükségtelen akadályok elhárítása érdekében, és – ezzel egyidejűleg – biztosítsa az örökbefogadó családok megfelelő szűrését. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam folytasson széles körű tájékoztató és figyelemfelkeltő tevékenységet annak érdekében, hogy előmozdítsa az idősebb, a fogyatékossgal élő, a krónikus betegségben szenvedő és roma gyermekek örökbefogadását, hogy ezáltal lehetővé tegye e gyermekek számára azt, hogy családi környezetben nőjenek fel.

Bebörtönzött anyák gyermekei

42. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a részes államban nincsenek a várandós anyákra kiszabott börtönbüntetés elkerülését vagy elhalasztását szolgáló mechanizmusok. A Bizottság ezenkívül aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a részes állam nem rendelkezik a gyermekek azon jogának érvényesítéséről, hogy börtönbüntetésüket töltő szüleiket meglátogathassák.

43. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a várandós anyákra kiszabott börtönbüntetés helyett egyéb büntetőintézkedést foganatosítsanak, illetve lehetővé tegyék a gyermekek számára, hogy látogassák bebörtönzött szüleiket.

F. Fogyatékosság, alapvető egészség és jólét (az Egyezmény 6. cikke, 18. cikkének 3. bekezdése, 23., 24., 26. cikke, 27. cikkének 1–3. bekezdése, valamint 33. cikke)

Fogyatékossgal élő gyermekek

44. A Bizottság aggodalmát fejezi ki az alábbiakkal kapcsolatban:

(a) nem biztosítanak kellő mértékű támogatást – ideértve a pénzügyi támogatást is – a fogyatékossgal élő gyermekeket nevelő családok számára;

(b) a fogyatékossgal élő gyermekeket széles körben helyezik el intézményekben;

(c) nem tesznek elégséges lépéseket annak érdekében, hogy befogadó oktatási rendszer épüljön ki, és az oktatási intézményekben megfelelő ellátásban részesüljenek a fogyatékossgal élő gyermekeket;

(d) a fővároson kívül hiány van az értelmi fogyatékossgal és halmozott fogyatékossgal élő gyermekek korai fejlődését segítő programokból;

(e) az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek számára nem kellően biztosított az oktatási intézményekhez való hozzáférés; valamint

(f) a fogyatékossgal élő roma gyermekekről nincs elérhető információ.

45. A fogyatékossgal élő gyermekek jogairól szóló 9. sz. általános kommentárja (2006) fényében a Bizottság sürgeti a részes államot, hogy gondoskodjon jogszabályainak, szakpolitikai intézkedéseinek és gyakorlatainak többek között az Egyezmény 23. és 27. cikkének való megfeleléséről, hogy mindezek hatékonyan és megkülönböztetés mentesen biztosítsák a fogyatékossgal élő gyermekek szükségleteit. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam minden szükséges intézkedést tegyen meg az alábbiak érdekében:

(a) a fogyatékossgal élő gyermekeket nevelő családok támogatásának – többek között pénzügyi támogatásának – növelése annak érdekében, hogy lehetővé váljon e családok számára, hogy gondoskodjanak gyermekeikről;

(b) a fogyatékossgal élő gyermekek széles körű intézményi elhelyezésének megelőzése, valamint a családi környezettől megfosztott, fogyatékossgal élő gyermekek megfelelő alternatív, családon és közösségen alapuló gondozásának biztosítása;

(c) befogató oktatás biztosítása a fogyatékossgal élő gyermekek számára a tanárok képzése, a megfelelő felszereltségű és ellátást nyújtó iskolák biztosítása,

valamint az iskolai személyzetnek, a többi gyermeknek és a közvéleménynek a fogyatékkal élő gyermekek jogai iránti érzékenyítése révén;

(d) az értelmi és halmozottan fogyatékkal élő gyermekek korai fejlesztését segítő programok területileg kiegészített elérhetővé tétele;

(e) az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek többségi iskolákban történő oktatása előtti akadályok felszámolása;

(f) tanulmány készítése a roma származású fogyatékkal élő gyermekek jogairól, és e tanulmány eredményeinek ismertetése a következő időszakos jelentésben.

Egészség és egészségügyi szolgáltatások

46. A Bizottság üdvözli, hogy a részes államban a kötelező egészségbiztosítás gyakorlatilag a teljes népesség körére kiterjed, azonban sajnálattal jegyzi meg, hogy a roma közösséghez tartozó személyek egy részétől továbbra is megtagadják az egészségügyi szolgáltatásokat, például a sürgősségi szolgáltatásokat, és hogy ezeket az embereket az egészségügyi dolgozók részéről hátrányos megkülönböztetés éri. A Bizottság ezenkívül aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a vidéki területeken korlátozott az egészségügyi szolgáltatásokhoz – többek között a gyermekgyógyászati és egyéb speciális ellátásokhoz – való hozzáférés. A Bizottság ugyancsak aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatban, hogy egyre nagyobb problémát jelentenek a táplálkozási zavarok – például az elhízás –, ami a táplálkozással kapcsolatos oktatás és a megfelelő táplálékhoz – többek között a jód- és vastartalmú ételekhez – való hozzáférés hiányából ered.

47. A gyermekek lehetséges legmagasabb szintű egészségügyi ellátáshoz való jogának biztosítására vonatkozó, 15. sz. általános kommentárja (2013) fényében a Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a kötelező egészségbiztosítás minden gyermekre – köztük a roma közösségben élő gyermekekre is – kiterjedjen, valamint hogy a saját területén minden gyermek számára hátrányos megkülönböztetés nélkül biztosítson egészségügyi szolgáltatásokat. A Bizottság ezenkívül javasolja, hogy a részes állam tegyen intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az egészségügyi létesítmények és szakemberek – köztük a gyermekgyógyászatban és a szakellátásban dolgozók – országszerte, a vidéki területeken is elérhetőek legyenek. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam megfelelő intézkedésekkel biztosítson táplálkozással kapcsolatos oktatást és kellően tápláló élelmiszereket az ország minden részén élő gyermekek számára az egészséges étkezési szokások előmozdítása és a jódhiány problémájának kezelése érdekében.

A fiatalok egészségége

48. A Bizottság továbbra is aggodalmát fejezi ki a nem kívánt terhességek és a terhességmegszakítások fiatalok körében tapasztalható magas száma miatt, amely a családtervezési egészségügyi nevelés és szolgáltatások hiányából fakad. A Bizottság továbbra is aggódik a gyermekek és fiatalok által elkövetett öngyilkosságok magas száma, valamint a fiatalok körében tapasztalható kábítószerrel és alkohollal való visszaélések magas aránya miatt. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá amiatt, hogy a gyermekek és fiatalok mentális egészségének gondozására irányuló szolgáltatások alulfejlettek, valamint hogy a gyermekpszichológusokhoz – ezen belül is a sürgősségi ellátáshoz – való hozzáférés elégtelen.

49. A fiatalok egészségéről és fejlődéséről szóló 4. sz. általános kommentárja (2003) fényében a Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen intézkedéseket a tizenéves lányok nem kívánt terhességeinek és terhességmegszakításainak megelőzése

érdekében szexuális felvilágosítás és családtervezési egészségügyi nevelés segítségével, és biztosítson hozzáférést fogamzásgátlókhöz és mind fiúknak, mind lányoknak szóló, bizalmasan igénybe vehető szexuális és családtervezési egészségügyi szolgáltatásokhoz. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam vizsgálja meg a gyermekek és fiatalok által elkövetett öngyilkosságok kiváltó okait, valamint tegye meg a szükséges intézkedéseket az ilyen esetek megelőzésére a mentális egészség gondozására irányuló megfelelő szolgáltatásokhoz, pszichológusokhoz, valamint sürgősségi ellátáshoz való hozzáférés biztosítása révén, illetve tegyen lépéseket a fiatalok körében jtapasztható kábítószerrel és alkohollal való visszaélések megelőzése és visszaszorítása érdekében.

Szoptatás

50. A Bizottság aggodalmát fejezi ki a kizárólag szoptatással táplált 6 hónapos csecsemők arányára vonatkozó információk hiánya miatt. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá a részes államban található „csecsemőbarát” kórházak alacsony száma és amiatt, hogy az anyatejpotlók forgalmazására vonatkozó nemzetközi kódex mindössze néhány rendelkezését hajtották végre teljes mértékben.

51. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen meg minden szükséges intézkedést a 6 hónaposnál fiatalabb csecsemők kizárólag szoptatással történő táplálásának előmozdítása érdekében, és következő időszakos jelentésében közöljön adatokat a szoptatás arányáról. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a részes állam növelje a „csecsemőbarát” kórházak számát, és tegyen intézkedéseket az anyatejpotlók forgalmazására vonatkozó nemzetközi kódex rendelkezéseinek teljes körű végrehajtása érdekében.

G. Oktatási, szabadidős és kulturális tevékenységek (az Egyezmény 28., 29. és 31. cikke)

Oktatás, ezen belül szakképzés és tanácsadás

52. A Bizottság üdvözlöi a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, valamint az új köznevelési törvény keretében előírt programokat és intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a hátrányos helyzetű csoportokból származó gyermekek – köztük a roma gyermekek – befogadó oktatását. A Bizottság ugyanakkor aggodalmát fejezi ki az alábbiak miatt:

- (a) a tankötelezettség korhatárának 18-ról 16 évre történő leszállítása;
- (b) a roma gyermekek külön osztályokba és iskolákba, illetve értelmi fogyatékos gyermekek számára létesített speciális iskolákba történő folyamatos elkülönítése, szegregációja;
- (c) a menedékkérő gyermekek korlátozott hozzáférése az oktatáshoz;
- (d) a migráns gyermekek egyéni igényeire összpontosító, speciális integrációs programok és az interkulturális oktatás hiánya; valamint
- (e) a koragyermekkori nevelés és gondozás rendszerének korlátozott befogadóképessége.

53. Az oktatás céljairól szóló 1. sz. általános kommentárjára (CRC/GC/2001/1) tekintettel a Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

- (a) állítsa vissza a tankötelezettség korhatárát 16-ról 18 évre;
- (b) folytassa arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a roma közösségbe tartozó gyermekek befogadó oktatásban részesüljenek a többségi iskolákban;

(c) tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy a részes állam területén élő minden gyermek oktatáshoz való hozzáférése biztosított legyen, a menedékjog iránti kérelmük elbírálásától függetlenül;

(d) tegyen intézkedéseket az iskolába járó gyermekek egyéni igényeinek kielégítése érdekében további integrált osztályok és interkulturális oktatás biztosításával, különösen a migráns gyermekek számára; valamint

(e) növelje a koragyermekkori nevelést és gondozást nyújtó létesítmények befogadóképességét és minőségét.

H. Egyéb különleges védelmi intézkedések (az Egyezmény 22., 30., 32–33., 35–36. cikke, 37. cikkének b–d) pontja, valamint 38., 39. és 40. cikke)

Menedékkérő, kísérő nélküli és menekült gyermekek

54. A Bizottság üdvözli a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 2013. évi módosításait, amelyek kimondják, hogy a menedékkérők őrizete csak kivételes esetekben és végső megoldásként rendelhető el. A Bizottság mindazonáltal aggodalmát fejezi ki a gyermekek őrizetbe vételéről, és különösen idegenrendészeti őrizetbe történő helyezésükről szóló jelentések miatt. A Bizottság aggodalmát fejezi ki továbbá amiatt, hogy a kísérő nélküli gyermekek életkorának meghatározása során alkalmazott módszerek kizárólag fizikai szempontokra összpontosítanak.

55. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam biztosítsa, hogy a menedékkérő, kísérő nélküli és migráns gyermekeket semmilyen körülmények között ne helyezzék őrizetbe. A Bizottság javasolja továbbá, hogy az életkor meghatározására irányuló vizsgálatok során minden szempontot vegyenek figyelembe, ideértve a vizsgált személyt érintő pszichológiai és környezeti tényezőket is.

Fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás

56. A Bizottság aggodalmát fejezi ki az alábbiak miatt:

(a) a fiatalkorúak bíróságának felfüggesztése és a törvénnyel összetűzésbe került gyermekek ügyeinek általános hatáskörű bíróságok elé utalása;

(b) a büntetőjogi felelősségre vonatkozó korhatár leszállítása a 14. évről a 12. évre számos büntett vonatkozásában;

(c) a gyermekek bírósági tárgyalást megelőző előzetes fogva tartásának időtartama – például az, hogy egy 12 éves gyermeket akár 1 évig is fogva tarthatnak;

(d) gyermekek szabadságvesztésre ítéltése csekély súlyú bűncselekményekért, ideértve azokat az eseteket is, amikor nem áll módjukban megfizetni a kirótt pénzbüntetést;

(e) azon esetek alacsony száma, amelyekben helyreállító igazságszolgáltatást alkalmaznak; valamint

(f) a törvénnyel összetűzésbe került gyermekek számára biztosított pszichológusok hiánya, valamint e gyermekeknek a társadalomba történő visszavezetését szolgáló intézkedések hiánya.

57. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszerét teljes mértékben hozza összhangba az Egyezménnyel, különösen annak 37., 39. és 40. cikkével, más vonatkozó normákkal, valamint a Bizottságnak a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatáson belüli gyermekjogokra

vonatkozó, 10. sz. általános kommentárjára (2007). A Bizottság különösen sürgeti a részes államot, hogy:

(a) állítsa vissza a fiatalkorúak külön képzésben részesített bírák vezetésével működő bíróságait;

(b) tegyen intézkedéseket a büntetőjogi felelősségre vonatkozó alsó korhatár 12 évről 14 évre történő visszaállítása érdekében, még a legsúlyosabb bűncselekmények esetén is;

(c) biztosítsa, hogy a gyermek szabadságelvonására csak a legvégső esetben és a lehető legrövidebb időtartamban kerüljön sor;

(d) szüntesse meg azt a gyakorlatot, hogy szabálysértés miatt börtönbüntetés kerüljön kiszabásra, különösen a pénzbüntetések börtönbüntetésre átválthatóságát;

(e) tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy biztosítsa a helyreállító igazságszolgáltatás széles körű alkalmazását fiatalkorú bűnelkövetőkkel szemben; valamint

(f) növelje a törvénnyel összetűzésbe kerül gyermekek számára elérhető pszichológusok számát, valamint a gyermekek egyéni igényeinek megfelelően biztosítsa a társadalomba történő visszavezetést szolgáló intézkedéseket.

58. E célból a Bizottság javasolja, hogy a részes állam gondoskodjon a fiatalkorúak igazságszolgáltatásáról tartott intézményközi bizottság és tagjai – köztük az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC), az UNICEF, az OHCHR és nem kormányzati szervezetek – által kidolgozott szakmai segítségnyújtási eszközök alkalmazásáról, valamint a fiatalkorúak igazságszolgáltatása kapcsán forduljon e bizottság tagjaihoz szakmai segítségért.

Bűncselekmények gyermekkorú áldozatai és szemtanúi

59. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam megfelelő jogszabályokon és szabályozásokon keresztül gondoskodjon arról, hogy a bűncselekmények valamennyi gyermekkorú áldozatát és szemtanúját megillessen az Egyezményben előírt védelem, valamint hogy a részes állam teljes mértékben vegye figyelembe a bűncselekmények gyermekkorú áldozatait és szemtanúit érintő ügyekkel kapcsolatos igazságszolgáltatásra vonatkozó ENSZ-iránymutatásokat (az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának 2005/20. sz. határozatának melléklete).

I. A nemzetközi emberi jogi okmányok ratifikációja

60. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam a gyermekjogok érvényesítésének további erősítése érdekében ratifikálja a gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött, kommunikációs eljárásról szóló fakultatív jegyzőkönyvet, a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányához csatolt fakultatív jegyzőkönyvet, a migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló egyezményt, valamint a minden személy erőszakos eltűnés elleni védelméről szóló nemzetközi egyezményt.

J. Regionális szervezetekkel való együttműködés

61. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam működjön együtt az Európa Tanáccsal az Egyezmény és más emberi jogi okmányok végrehajtása kérdésében, mind a részes államban, mind pedig az Európa Tanács más tagállamaiban.

K. Nyomon követés és terjesztés

62. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam tegyen meg minden szükséges intézkedést a jelen záró észrevételekben található valamennyi javaslat teljes körű végrehajtásának érdekében. A Bizottság javasolja továbbá, hogy a harmadik, negyedik és ötödik egyesített időszakos jelentést, a részes állam írásbeli válaszait, valamint a jelen záró észrevételeket tegyék széles körben elérhetővé az ország nyelvlein.

L. A következő jelentés

63. A Bizottság felkéri a részes államot, hogy 2019. november 5-ig nyújtsa be hatodik időszakos jelentését, és abban szerepeltesse a jelen záró észrevételek nyomon követésével kapcsolatos információkat. A jelentésnek meg kell felelnie a Bizottság 2010. október 1-jén elfogadott, harmonizált, szerződés-specifikus jelentéstételi útmutatójának (CRC/C/58/Rev.2 és Corr. 1), és terjedelme nem haladhatja meg a 21 200 szót (lásd: 68/268. sz. ENSZ-közgyűlési határozat 16. bekezdése). Az esetben, ha a meghatározott terjedelmet túllépő jelentést nyújtanának be, felkérjük a részes államot a jelentés fenti korlátozásnak megfelelő lerövidítésére. Ha a részes államnak nem áll módjában áttekinteni és újból benyújtani a jelentést, akkor nem garantálható a jelentésnek a szerződéses szerv általi tanulmányozást célzó fordítása.

64. A Bizottság ezenkívül felkéri a részes államot, hogy nyújtsa be a harmonizált jelentéstételi irányelvek szerinti, az emberi jogi egyezmény által létesített szervek ötödik, 2006. júniusi, bizottságközi találkozóján elfogadott (HRI/GEN/2/Rev.6, I. fej.) közös alapidokumentum követelményei alapján módosított alapidokumentumát. A közös alapidokumentum terjedelmének felső határa a Közgyűlés 68/268. sz. határozatában (16. bekezdés) meghatározottak szerint 42 400 szó.